

Policy brief

Husk børns rettigheder i ny læreruddannelse

Børn er selvstændige individer med egne rettigheder, og de har ret til at kende dem. Realiseringen af børns rettigheder forudsætter, at voksne omkring børnene ved og anerkender, at de har ansvaret for, at disse rettigheder bliver respekteret, fremmet og formidlet.

Lærere i grundskolen har en vigtig funktion i forhold til at fremme og respektere børns rettigheder. Og kommende lærere bør i langt højere grad end i dag, klædes på til at undervise i børns rettigheder og skabe et trygt skolemiljø, der er funderet i børns rettigheder – i børns ret til beskyttelse, inddragelse og anerkendelse.

*“Når jeg ser tilbage fra vores start som rettighedsskole og til nu, så er der blevet **bedre trivsel**. Det udmønter sig bl.a. i, at der er grobund for at snakke ordentligt sammen. Det er rettighedsarbejdet en del af.”*

Lærer på UNICEF Rettighedsskole

UNICEF Danmarks anbefalinger

- Fremhæv børns rettigheder som en del af skolens juridiske, sociale og kulturelle grundlag og rammer.
- Indskriv barnets perspektiv og børneinddragelse centralt i Lærerens Grundfaglighed, herunder kompetencer til at tilrettelægge en inddragende undervisning og skoledag ud fra det enkelte barns perspektiv.
- Understøt almindelsen om barnets perspektiv, ligeværd og rettigheder, herunder online, med videns- og kompetencemål om undervisning i børns rettigheder.
- Tydeliggør lærerens ansvar som myndighedsperson ift. underretning og beskyttelse af børns rettigheder indenfor rammerne af lærerens grundfaglighed.

Inddragelse, medbestemmelse og barnets perspektiv

UNICEF Danmark anbefaler, at børns rettigheder, herunder inddragelse, medbestemmelse og barnets perspektiv implementeres solidt og gennemgående i den nye læreruddannelse og bliver en fundamental del af lærernes grundfaglighed. Anbefalingerne udspringer af følgende argumenter.

Inddragelse og medbestemmelse

Børn og unge er kompetente, erfarende og ligeværdige medborgere. Deres perspektiver skal respekteres og de har ret til indflydelse og medbestemmelse i overensstemmelse med dets alder og modenhed (Børnekonventionen, artikel 12). Det betyder, at lærere skal være kompetente til at skabe meningsfuld inddragelse, inkluderende og trygge rammer for deltagelse samt tydelige rammer for, hvordan barnets perspektiver kan påvirke beslutninger.

Viden om egne og andres rettigheder

Børn har ret til at kende deres rettigheder og opbygge handlekraft til at sige fra, når egne og andres grænser overskrides. Det stiller krav til kommende lærere om et solidt vidensgrundlag og sprog om børns rettigheder. Undervisning i børns rettigheder er mere end et emne i en lektionsplan. Det indebærer både viden om børns rettigheder og principperne i børnekonventionen. Kompetencer til at undervise og agere lærerfagligt gennem rettigheder, hvor børn får lige muligheder for at udvikle sig og deltage i undervisningen og skolefællesskaberne samt undervisning til et samfund med respekt for både egne og andres rettigheder offline og online.

Læreren som ansvarlige myndighedsperson

Lærere er myndighedspersoner i skolen, og dermed har de ansvaret for at børns rettigheder respekteres. For at kunne beskytte børns og sikre deres trivsel i skolen, er det nødvendigt, at kommende lærere opbygger viden om og kompetencer til at agere i myndighedsrollen. Det inkluderer eksempelvis undervisning i lærernes skærpede underretningspligt og i rettigheder og adfærd på nettet, så lærere bedst muligt kan rådgive og hjælpe eleverne, hvis de har problemer online.

Trivsel og barnets perspektiv

Børnekonventionen bør tydeliggøres som fundament for undervisningen i grundskolen, så det understreges at udgangspunktet for arbejdet med børn og unges trivsel og udvikling, bygger på barnets bedste interesse (børnekonventionen, artikel 3). Alle lærere skal have kompetencerne til at gennemføre undervisning og skole med udgangspunkt i børns egne formidlinger af deres omverden, oplevelser og behov. Det inkluderer også en tydeliggørelse af lærerens rolle som kulturbærer af et børnesyn, der anerkender børn som ligeværdige med rettigheder, og som er optaget af, hvad barnet tænker og oplever, og hvilke udfordringer og behov barnet har.

“Det med rettigheder gør også på en måde, at du får lidt styrke i dig på en eller anden måde, at man ved, hvis nogen opfører sig lidt dårligt, at så har man sine rettigheder. Jeg synes også generelt, at alle er blevet bedre til at sige deres holdninger.”

Udskolingselev på UNICEF Rettighedsskole

Børns viden om rettigheder

Kantar Gallup for UNICEF Danmark og Institut for Menneskerettigheder, 2021

Vi har spurgt 1.040 skoleelever i 6.-10. klasse om deres viden om og holdninger til rettigheder.

- 55% mener, at de lærer at respektere hinandens rettigheder i skolen (fald fra 2019 på 15%).
- 45% mener, at de voksne lytter til elevrådet.
- 42% kan ikke nævne en rettighed, når vi spørger dem, hvilke rettigheder de kan komme i tanke om.
- 29% har ikke lyst til at dele deres holdninger på sociale medier på grund af den hårde tone.
- 9% synes det er i orden at straffe børn fysisk ved fx at ruske eller give en lussing (stigning fra 2017 på 4%).

unicef

for alle verdens børn

Kontakt:

Cecilia Decara
National chef

+45 35 27 38 00 | cdecara@unicef.dk

Kristina Helland Strandby

Programleder for data og analyse

+45 35 27 38 00 | kstrandby@unicef.dk